

ANALYSE AV BEVILGNINGER OG SAMFUNNSNYTTE 2018

Publiseringsdato: 23.05.2018
Versjon: 1.0
Utarbeidet av: ExtraStiftelsen

Rapportens tittel: Analyse av bevilgninger og samfunnsnytte 2018
Utarbeidet av: ExtraStiftelsen
Publiseringsdato: 23.05.2018
Kontaktperson: Ida Svege, e-post: ida.svege@extrastiftelsen.no

SAMMENDRAG

For å vurdere om ExtraStiftelsen gjennom sin prosjektfinansiering gir generelle samfunnsnyttige gevinster ønsker stiftelsen å kartlegge hvordan midlene anvendes, herunder om tildelingen av midlene er rettferdig og følger de gitte retningslinjer, om tildelingen av midlene gjenspeiler behovet basert på sykdomsbyrden i Norge, og i hvor stor grad tildelingen genererer ny kunnskap og kompetanse innen helsefeltet.

Det ble gjennomført analyser av hvordan stiftelsens tildelinger fordeler seg med hensyn til overordnet helseområde, samt sykdomsområde og forskningsaktivitet klassifisert iht Health Research Classification System (HRCS). Videre ble samvariasjon mellom ExtraStiftelsens tildelinger og sykdomsbyrden i Norge analysert, og fordeling av Extrastiftelsens tildelinger ble sammenliknet med andre finansiører. Bidrag til kunnskapsproduksjon ble analysert gjennom kartlegging av fullførte prosjekter, og antallet vitenskapelige publikasjoner ble estimert.

Siden første tildeling i 1997 har ExtraStiftelsen bevilget 3 956,2 millioner NOK til helseprosjekter og helseforskningsprosjekter i Norge. 6516 helseprosjekter og 1153 helseforskningsprosjekter i Norge har fått støtte. Innen Helseordningen har prosjekter som omhandler psykisk helse, bedre levekår, og tiltak for funksjonshemmede stått for majoriteten av den totale bevilgningen, mens det innen Forskningsordningen er prosjekter innen somatisk helse som historisk sett har fått innvilget flest prosjekter.

Innføringen av kategoriseringssystemet HRCS har muliggjort sammenligninger mellom bevilgninger og sykdomsbyrde, samt mellom stiftelsens bevilgninger sammenliknet med bevilgninger fra andre finansiører av helseforskning fra 2017. HRCS ble innført fra 2017, og datagrunnlaget for disse analysene er derfor begrenset og resultatene må tolkes med forsiktighet.

Samvariasjonen mellom ExtraStiftelsens bevilgninger til de ulike HRCS sykdomskategoriene og sykdomsbyrde målt i helsetapsjusterte leveår var 0,34 for ordningen Helse høst 2017 og 0,45 for ordningen Forskning 2018.

Når vi vurderte den totale forskningsbevilgningen i Norge til de ulike sykdomskategoriene, synes spesielt kategoriene skader/ulykker, muskel- og skjelettlidelser og mental helse å være underfinansierte. Sammenliknet med andre finansiører av helseforskning gav ExtraStiftelsens relativt sett mer til prosjekter innen muskel- og skjelett, mental helse og hjerte og kar.

ExtraStiftelsen har bidratt til et betydelig antall fullførte doktorgrader og mange postdoktorprosjekter, og en stor kunnskapsproduksjon med ca 2250 vitenskapelige publikasjoner.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	4
2. Målsetning	4
3. Metode	5
3.1 Beskrivelse av datagrunnlaget	5
3.2 Statistisk analyse	6
3.2.1 Innvilgede prosjekter	6
3.2.2 Tildelinger og sykdomsbyrde	7
3.2.2.1 ExtraStiftelsen og sykdomsbyrde	7
3.2.2.1 Extrastiftelsen og andre finansiører av helseforskning	8
3.2.3 Kunnskapsproduksjon	9
3.2.3.1 Antall forskningsprosjekter, PhD-avhandlinger og vitenskapelige publikasjoner	9
4. Resultater	9
4.1 Innvilgede prosjekter	9
4.1.1 Innvilgede prosjekter foregående år (2017)	9
4.1.1.1 Helseområde og helsekategorier	9
4.1.2 Total bevilgning 1997-2017 relatert til helseområde	11
4.2 Tildelinger og sykdomsbyrde	13
4.2.1 ExtraStiftelsen og sykdomsbyrde	13
4.2.2 ExtraStiftelsen og andre finansiører av forskning	15
4.3 Kunnskapsproduksjon	16
5. Konklusjoner	17
Litteraturliste	19

1. Innledning

ExtraStiftelsen er helsefrivillighetens egen stiftelse, og bidrar til å realisere prosjekter og forskning som fremmer fysisk og psykisk helse, mestring og livskvalitet. Prosjektene spenner fra små, lokale aktiviteter ledet av ildsjeler, til forskningsprosjekter i verdensklassen.

Rutinemessig evaluerer ExtraStiftelsen hvordan prosjektsøknadene fordeler seg med hensyn til helseområde og Health Research Classification System (HRCS) helsekategori og HRCS forskningsaktivitet (1). Det var ingen signifikante avvik mellom innvilgede og avslåtte prosjektsøknader for ordningen Helse høst 2017 og Forskning 2018, hvilket viser at våre tildelinger avspeiler søknadsmassen. Basert på dette, kombinert med utvelgelse av søknader basert på grundige vurderinger av søknadens kvalitet, kan vi anta at vi gjennom våre søknadshåndtering identifiserer støtteverdige søknader av høy kvalitet, uavhengig av variabler som i henhold til retningslinjene ikke skal vektlegges.

For å vurdere om prosjektene stiftelsen finansierer gir generelle samfunnsnyttige gevinster ønsker stiftelsen å kartlegge hvordan midlene anvendes, herunder om tildelingen av midlene er rettferdig og følger de gitte retningslinjer, om tildelingen av midlene gjenspeiler behovet basert på sykdomsbyrden i Norge, og i hvor stor grad tildelingen genererer ny kunnskap og kompetanse innen helsefeltet.

På sikt ønsker vi også å evaluere om deltakelse i helseprosjekter som er støttet av ExtraStiftelsen gir en helsemessig gevinst på individ- og gruppenivå.

2. Målsetning

Følgende problemstillinger søkes besvart i denne rapporten:

- I. *Hvilke helseområder/-kategorier støttes gjennom våre helse- og forskningsprosjekter, og hvilken type forskning støttes?*
- II. *Hvordan relaterer våre tildelinger seg til sykdomsbyrden i Norge, og treffer vi forskningsbehovet med våre tildelinger?*
- III. *Forsterker eller utjevner våre tildelinger eventuelle skjevheter mellom sykdomsbyrden og forskningsfinansiering fra andre finansieringskilder i Norge?*
- IV. *Hvilken kunnskapsproduksjon, målt i antall fullførte forskningsprosjekter, antall fullførte PhD-grader og postdoktorstipender, samt estimert antall vitenskapelige publikasjoner disse prosjektene har generert, har vi bidratt til?*

3. Metode

3.1 Beskrivelse av datagrunnlaget

Data som beskriver sykdomsbyrde i Norge, forskningsbevilgninger i Norge og ExtraStiftelsens tildelinger ligger til grunn for analysene i denne rapporten.

Sykdomsbyrde

Informasjon om sykdomsbyrde ble innhentet fra rapporten Sykdomsbyrde i Norge (2).

Sykdomsbyrdeberegninger viser hvordan ulike sykdommer og skader rammer en befolkning i form av ikke-dødelig helsetap (sykelighet) og dødelighet. Formålet med det globale sykdomsbyrdeprosjektet Global Burden of Disease (GBD), som ble igangsatt på 1990-tallet, er å beskrive utvikling i sykdomsbyrde over tid i form av dødelig og ikke-dødelig helsetap som følge av mer enn 300 sykdommer/tilstander. I Folkehelseinstituttets rapport Sykdomsbyrde i Norge (2) er de norske sykdomsbyrderesultatene for 2015 presentert.

I GBD-prosjektet benyttes tapte leveår (YLL), ikke-dødelig helsetap (YLD) og helsetapsjusterte leveår (DALY) som mål på sykdomsbyrde (Tabell 1).

Tabell 1. Sentrale mål på sykdomsbyrde (hentet fra Folkehelseinstituttets rapport *Sykdomsbyrde i Norge 2015*¹)

Betegnelse	Forklaring
Tapte leveår (Years of Life Lost – YLL)	Mål på dødelighet. Basert på forventet gjenstående levealder når dødsfallet skjer. Forventet gjenstående levealder hentes fra en referanse-dødelighetstabell konstruert etter de laveste dødelighetsrater observert globalt, og er lik for kvinner og menn.
Ikke-dødelig helsetap (Years Lived with Disability – YLD)	Mål på sykelighet. Beregnes ved å multiplisere forekomst (prevalens) av sykdommer og skaders følgetilstander (sekveler) med tilhørende helsetapsvekter. Vektene har verdi mellom 0 (intet helsetap) og 1 (død).
Helsetapsjusterte leveår (Disability-Adjusted Life-Years – DALY)	Samlemålet på sykdomsbyrde. Består av summen av tapte leveår og ikke-dødelig helsetap.

I denne rapporten benyttes norske DALY som hovedmål på sykdomsbyrde. DALY er et samlemål på sykdomsbyrden, og består av summen av tapte leveår og ikke-dødelig helsetap (1), og fremstår dermed som det mest relevante mål på sykdomsbyrde med bakgrunn i ExtraStiftelsens formål og virke.

Forskningsbevilgninger i Norge

Informasjon om bevilgninger til helseforskning i Norge ble innhentet fra Helseomsorg21-monitoren (3).

Monitoren inkluderer bevilgninger fra Norges forskningsråd (NFR), de regionale helseforetakene (RHF), Kreftforeningen og EU. Andre forskningsfinansiører rapporterer foreløpig ikke inn data til Helseomsorg21, men ExtraStiftelsen har levert tall som viser fordeling av bevilgningene fra og med år 2017. Dekningsgraden (forstått som andelen finansiører av helseforskning som leverer data) er altså foreløpig ikke optimal, men dette påvirker trolig fordelingen i de ulike HRCS-kategoriene i liten grad, da de totale bevilgningene fra de finansiørene som ikke leverer data er svært begrenset sammenlignet med summen av bevilgningene fra NFR, RHF, EU og Kreftforeningen.

I Helseomsorg21-monitoren oppgis absolutt sum i NOK fordelt etter Health Research Classification System (HRCS). HRCS klassifiserer helseforskning etter forskningens relevans for helse og sykdom, *helsekategori*, og hvilken type forskning som utføres, *forskningsaktivitet* (4).

ExtraStiftelsens tildelinger til forskningsprosjekter og helseprosjekter

I ExtraStiftelsens database finnes informasjon om søkte og innvilgede prosjekter innen ordningen Forskning og ordningen Helse. Prosjektspesifikk informasjon som er relevant for denne rapporten omfatter følgende:

- Helseområde (kategorisert som psykisk helse, somatisk helse, bedre levekår, tiltak for funksjonshemmede og annet) for ordningen Forskning og ordningen Helse fra og med år 1997.
- HRCS helsekategori (selvrapportert fra søker) for ordningen Forskning og ordningen Helse fra og med år 2017.
- HRCS forskningsaktivitet (selvrapportert fra søker) for ordningen Forskning fra og med år 2017.
- Oversikt over stillingstyper, fullførte og avbrutte prosjekter, fullførte PhD-prosjekter, antall år fra prosjektstart og -slutt, samt estimert antall publiserte vitenskapelige artikler for ordningen Forskning.

3.2 Statistisk analyse

3.2.1 Innvilgede prosjekter

Deskriptive analyser og grafiske fremstillinger av ExtraStiftelsens tildelinger for ordningene Helse og Forskning fordelt på helseområde, HRCS helsekategori og HRCS forskningsaktivitet ble gjennomført.

Totalt antall innvilgede prosjekter og total bevilgning i NOK for foregående år og for alle år fra og med 1997 samlet fordelt på de ulike helseområdene og HRCS helsekategoriene for

Helseordningen og Forskningsordningen ble kartlagt. For Forskning ble også fordeling på HRCS forskningsaktivitet inkludert.

3.2.2 Tildelinger og sykdomsbyrde

Deskriptive analyser som beskriver hvordan ExtraStiftelsens tildelinger (i NOK) relaterer seg til den estimerte sykdomsbyrden i Norge ble gjennomført.

3.2.2.1 ExtraStiftelsen og sykdomsbyrde

Det ble utarbeidet felles sykdomskategorier for sykdomsgruppe-kategoriene i WHO's Global burden of disease/FHIs sykdomsbyrderapport og HRCS helsekategorier (Tabell 1). I hovedsak benyttet vi kategoriene utarbeidet av Kinge et al, 2014 (5), men to justeringer ble gjort i ExtraStiftelsens sykdomskategorier: SIDS ble inkludert i "Other non-communicable disorders" fremfor "Reproductive Health and Childbirth", og kategorien "Immune, metabolic, endocrine, blood and urogenital diseases" erstattet de to kategoriene "Metabolic and endocrine diseases" og "Blood and urogenital diseases".

Tabell 1. Komposisjon av felles sykdomskategorier for GBD og HRCS helsekategorier.

ExtraStiftelsen sykdomskategorier	GBD sykdomsgruppekategorier	HRCS helsekategorier
Cancer	Cancer	Cancer
Injuries	Intentional injuries Unintentional injuries Transport injuries	Injuries and Accidents
Musculoskeletal disorders	Musculoskeletal disorders	Musculoskeletal
Mental health	Mental & behavioural disorders	Mental Health
Neurological disorders	Neurological disorders	Neurological
Reproductive Health and Childbirth	Neonatal disorders Maternal disorders	Reproductive Health and Childbirth
Infection	Diarrhea/LRI/other infectious HIV/AIDS & tuberculosis NTD & malaria Other communicable	Infection
Cardiovascular diseases	Cardio & circulatory diseases	Cardiovascular Stroke
Respiratory diseases	Chronic respiratory diseases	Respiratory
Oral and Gastrointestinal diseases	Digestive diseases Cirrhosis	Oral and Gastrointestinal

Other non-communicable disorders	Other non-communicable (including AIDS)	Skin Ear Eye Congenital Disorders
Immune, metabolic, endocrine, blood and urogenital diseases	Diabetes Other endocrine Hemoglobinopathies Urinary diseases Chronic kidney disease Glomerulonephritis Gynecological diseases	Immunological Metabolic and Endocrine Blood Renal and Urogenital

Som primærmål for sykdomsbyrde anvendes disease-adjusted life years (DALY), mens years of life lost (YLL) og years lived with disability (YLD) ble benyttet som sekundære sykdomsmål.

Det ble utarbeidet punktdiagrammer for Helseordningen (Helse høst 2017) og Forskningsordningen (Forskning 2018) separat, med sykdomskategoriens andel av total sykdomsbyrde i Norge på x-aksen og sykdomskategoriens andel av total tildelingssum fra ExtraStiftelsen på y-aksen.

Som estimat på hvor godt våre tildelinger treffer sykdomsbyrden i Norge ble korrelasjon mellom ExtraStiftelsens tildeling og sykdomsbyrde målt i hhv DALY, YLL og YLD beregnet. I tillegg ble differansen mellom andel av tildelte midler og andel av total sykdomsbyrde (DALYs) beregnet for hver av sykdomskategoriene. Verdien 0,00 indikerer at andel av sykdomsbyrde er lik andel av finansiering. Negativt fortegn angir at andel av finansiering er lavere enn sykdomsbyrde, mens positivt fortegn angir at andel av finansiering er større enn sykdomsbyrde. Gjennomsnittlig absolutt differanse ble kalkulert for å gi et overordnet estimat på treffsikkerheten i ExtraStiftelsens ordninger. Kategorien Generic/Other inkluderes ikke i disse beregningene.

3.2.2.1 Extrastiftelsen og andre finansiører av helseforskning

For å sammenligne ExtraStiftelsens bevilgninger med andre finansiører av helseforskning sine bevilgninger ble det utarbeidet søylediagrammer som illustrerer andel av total sykdomsbyrde, samt andel av total forskningsbevilgning for andre finansiører og for ExtraStiftelsen. I tillegg ble det laget søylediagram for å illustrere estimert total bevilgning (NOK) til helseforskning i Norge, inkludert midler fra NFR, EU, Kreftforeningen, de regionale helseforetakene og ExtraStiftelsen.

Felleskategoriene beskrevet i punkt 1 under avsnitt 3.2.2.1 og gjengitt i Tabell 1 benyttes, men for disse analysene ble sykdomskategoriene "oral and gastrointestinal diseases" og "Immune, metabolic, endocrine, blood and urogenital diseases" inkludert i sykdomskategorien "Other non-communicable disorders".

3.2.3 Kunnskapsproduksjon

3.2.3.1 Antall forskningsprosjekter, PhD-avhandlinger og vitenskapelige publikasjoner

Det gjennomføres deskriptive analyser for å kartlegge kunnskapsproduksjonen (målt i antall fullførte forskningsprosjekter, antall fullførte PhD-prosjekter og estimert antall vitenskapelige publikasjoner) som er resultatet av ExtraStiftelsens tildelinger innen ordningen Forskning.

De fleste institusjoner i Norge som kan tildele graden PhD innenfor fagfelt som er relevante for støtte fra ExtraStiftelsens forskningsordning, anbefaler nå at en PhD består av tre vitenskapelige artikler publisert i internasjonale fagfelleverderte tidsskrift (tidligere var det vanlig med 4-6 artikler). Artikkene inngår som en del av PhD-avhandlingen, som i tillegg til artiklene består av en sammenskriving og diskusjon av resultater og anvendt metode. For postdoktorer og seniorforsker finnes ikke tilsvarende retningslinjer, men det er rimelig å forvente at en postdoktorstilling vil resultere i 2-4 vitenskapelige artikler. For å estimere antall vitenskapelige artikler som ExtraStiftelsen, har bidratt til gjennom sine forskningsbevilgninger, multipliseres derfor antall fullførte prosjekter med 3.

4. Resultater

4.1 Innvilgede prosjekter

4.1.1 Innvilgede prosjekter foregående år (2017)

I ordningene Helse vår og høst ble totalt 143,3 millioner NOK bevilget til nye eller flerårige helseprosjekter i 2017. 272 nye prosjekter ble innvilget, hvilket gir en innvilgelse på 23%.

I ordningen Forskning ble totalt 78,1 millioner NOK bevilget til nye eller flerårige helseforskningsprosjekter i 2017. 34 nye prosjekter ble innvilget i 2017, hvilket gir en innvilgelse på 13%.

4.1.1.1 Helseområde og helsekategorier

Av de totalt 221,4 millionene NOK som ble bevilget til helseprosjekter og helseforskningsprosjekter i 2017 ble 27% bevilget til prosjekter innen psykisk helse, 30% til somatisk helse, 19% til bedre levekår, 19% til tiltak for funksjonshemmede og 5% til andre helseområder. Det var ingen signifikante forskjeller i helseområdefordeling mellom innvilgede og avslåtte prosjektsøknader (1).

HRCS helsekategori (Tabell 2) og HRCS forskningsaktivitet (Tabell 3) ble benyttet for å kartlegge fordeling midler til prosjekter innenfor ulike sykdomsgrupper for tildelingene Helse høst 2017 og Forskning 2018. Det var ingen signifikante forskjeller mellom innvilgede og avslåtte prosjektsøknader i fordelingen til de ulike HRCS-kategoriene (1).

Tabell 2. Oversikt over midler til nye prosjekter fordelt på de 21 HRCS helsekategoriene. Merk at denne fordelingen kun baserer seg på 34 innvilgede prosjektsøknader innen ordningen Forskning 2018 og 140 innvilgede prosjektsøknader innen ordningen Helse høst 2017.

HRCS Helsekategori	HELSE 2017 høst		FORSKNING 2018	
	Tildeling i hele tusen NOK	Andel av tildelt	Tildeling i hele tusen NOK	Andel av tildelt
1. Blood	0	0,0 %	0	0,0 %
2. Cancer	3 015	5,0 %	2 485	9,8 %
3. Cardiovascular	2 498	4,1 %	1 802	7,1 %
4. Congenital Disorders	1 895	3,1 %	852	3,4 %
5. Ear	2 498	4,1 %	0	0,0 %
6. Eye	2 369	3,9 %	0	0,0 %
7. Infection	86	0,1 %	142	0,6 %
8. Inflammatory and Immune System	2 240	3,7 %	1 210	4,8 %
9. Injuries and Accidents	1 378	2,3 %	355	1,4 %
10. Mental Health	18 436	30,6 %	7 844	31,0 %
11. Metabolic and Endocrine	86	0,1 %	237	0,9 %
12. Musculoskeletal	2 498	4,1 %	947	3,7 %
13. Neurological	4 135	6,9 %	2 485	9,8 %
14. Oral and Gastrointestinal	1 680	2,8 %	852	3,4 %
15. Renal and Urogenital	0	0,0 %	237	0,9 %
16. Reproductive Health and Childbirth	991	1,6 %	1 689	6,7 %
17. Respiratory	1 034	1,7 %	0	0,0 %
18. Skin	172	0,3 %	0	0,0 %
19. Stroke	1 594	2,6 %	1 657	6,5 %
20. Generic Health Relevance	6 806	11,3 %	1 740	6,9 %
21. Other	6 892	11,4 %	783	3,1 %
SUM	60 304	100 %	23 150	100 %

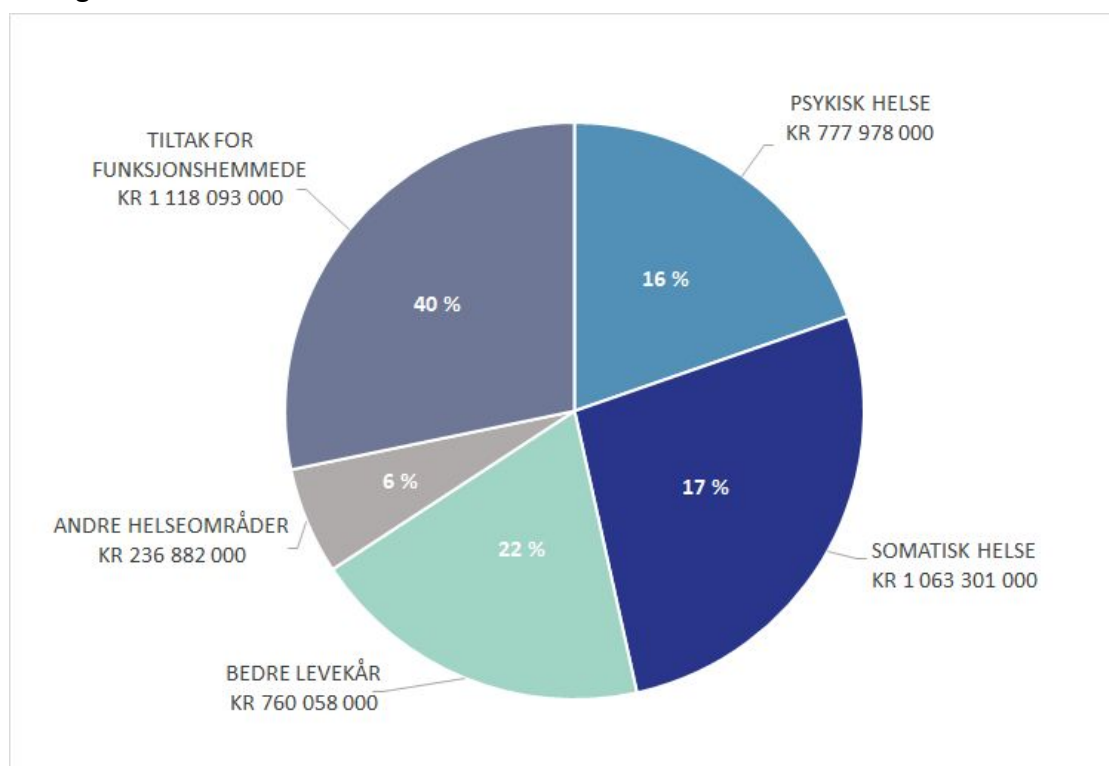
Tabell 3. Oversikt over midler til nye prosjekter i ordningen Forskning fordelt på de 8 kategoriene for HRCS forskningsaktivitet. Merk at denne fordelingen kun baserer seg på 34 innvilgede prosjektsøknader i ordningen Forskning 2018..

	FORSKNING 2018
--	----------------

HRCS Forskningsaktivitet	Tildeling i hele tusen NOK	Andel av tildelt
1. Underpinning Research	355	1,4 %
2. Aetiology	2 775	11,0 %
3. Prevention of Disease and Conditions, and Promotion of Well-Being	2 165	8,6 %
4. Detection, Screening and Diagnosis	2 130	8,4 %
5. Development of Treatments and Therapeutic Interventions	5 397	21,3 %
6. Evaluation of Treatments and Therapeutic Interventions	5 470	21,6 %
7. Management of Diseases and Conditions	3 695	14,6 %
8. Health and Social Care Services Research	3 327	13,1 %
TOTAL	25 315	100 %

4.1.2 Total bevilgning 1997-2017 relatert til helseområde

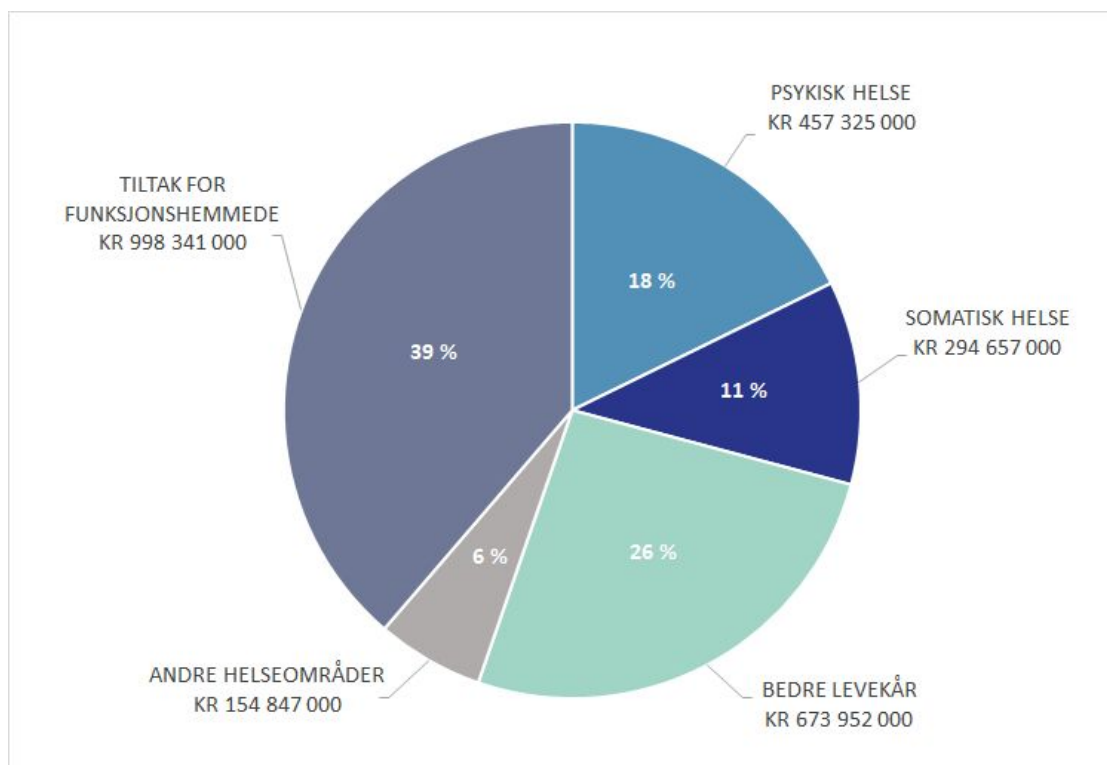
Totalt har ExtraStiftelsen siden første tildeling i 1997 bevilget 3 956,2 millioner NOK til helseprosjekter og helseforskningsprosjekter i Norge (Figur 1). 7669 prosjekter har blitt innvilget.

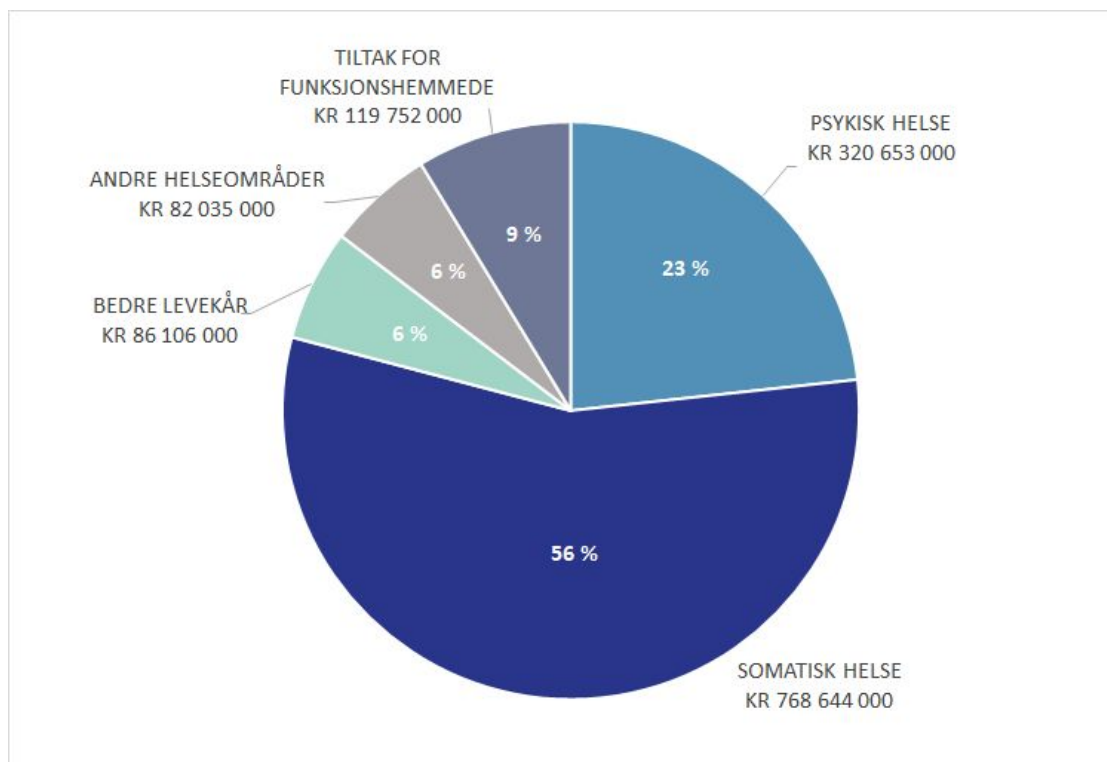
Figur 1. ExtraStiftelsens total bevilgning for perioden 1997-2017 for ordningen Helse (inkluderer også ordningene Forebygging og Rehabilitering) og ordningen Forskning fordelt på helseområde.

I perioden 1997-2017 har ExtraStiftelsen bevilget 2 679,1 millioner NOK til 6516 helseprosjekter i Norge (Figur 2). Dette omfatter ordningene Helse, Forebygging og

Rehabilitering. I samme periode har stiftelsen bevilget 1377,2 millioner NOK til 1153 helseforskningsprosjekter i Norge gjennom ordningen Forskning (Figur 3).

Figur 2. ExtraStiftelsens total bevilgning for perioden 1997-2017 for ordningen Helse (inkluderer også ordningene Forebygging og Rehabilitering) fordelt på helseområde.

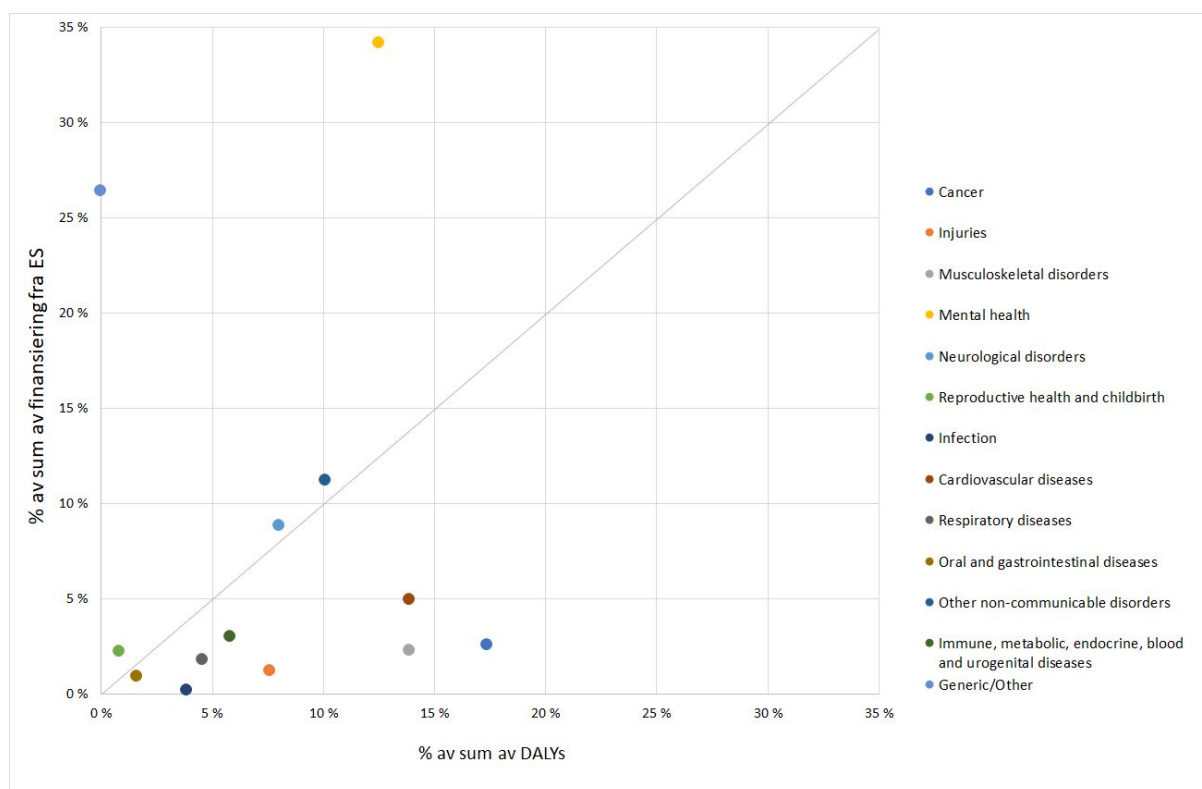

Figur 3. ExtraStiftelsens total bevilgning for perioden 1997-2017 for ordningen Forskning fordelt på helseområde.

4.2 Tildelinger og sykdomsbyrde

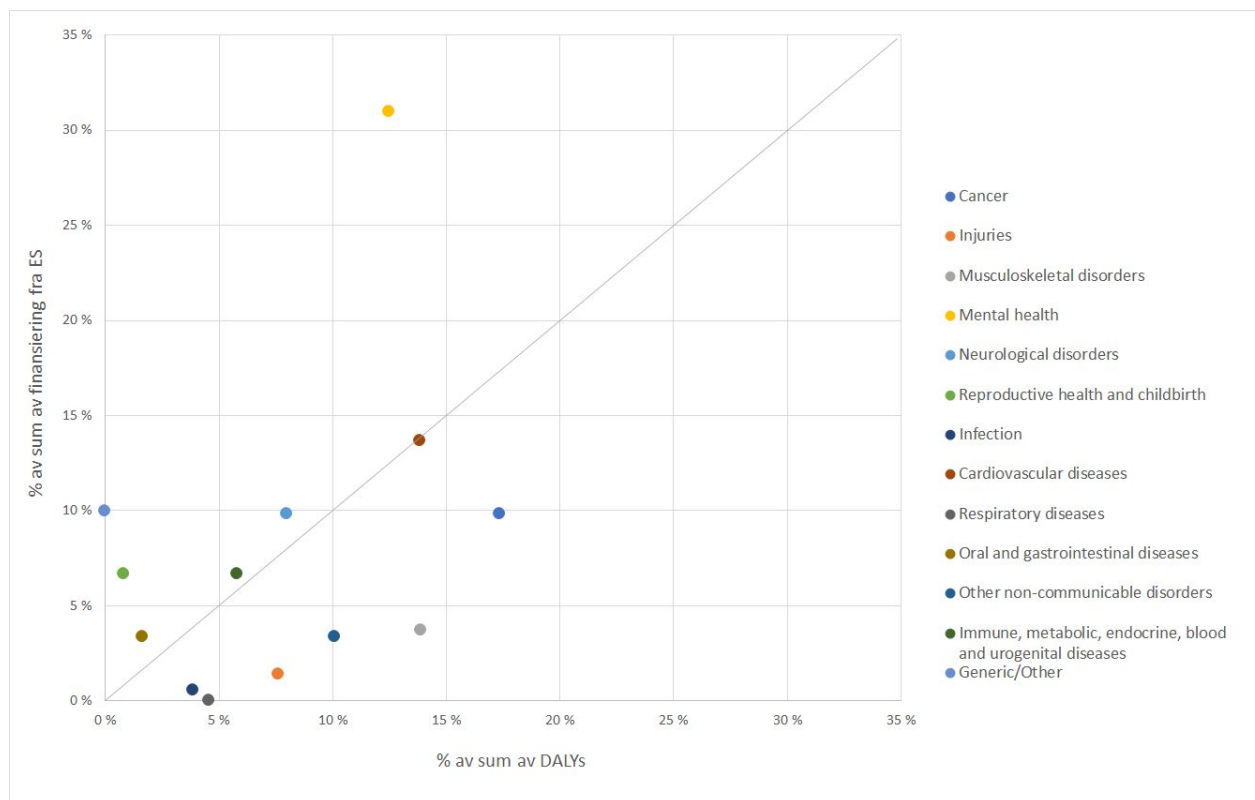
4.2.1 ExtraStiftelsen og sykdomsbyrde

For ordningen Helse høst 2017 fant vi en korrelasjonskoeffisient mellom ExtraStiftelsens tildeling til nye prosjekter og beregnet sykdomsbyrde på hhv 0,34 for DALYs, -0,12 for YLLs og 0,55 for YLDs. Sammenhengen mellom tildelt sum og sykdomsbyrde i DALYs er illustrert i Figur 4.

Figur 4. Sammenheng mellom andel av total sykdomsbyrde (x-aksen) og andel av tildeling til nye helseprosjekter fra ExtraStiftelsens ordning Helse høst 2017 (y-aksen) for de 12 sykdomskategoriene for helseområder. Kategorien Generic/Other er inkludert, men sykdomsbyrde for denne kan ikke estimeres, og settes til 0. Merk at datagrunnlaget kun er basert på 140 innvilgede prosjektsøknader i ordningen Helse høst 2017.

For ordningen Forskning 2018 fant vi en korrelasjonskoeffisient mellom ExtraStiftelsens tildeling til nye prosjekter og beregnet sykdomsbyrde på hhv 0,45 for DALYs, 0,19 for YLLs og 0,34 for YLDs.

Figur 5. Sammenheng mellom andel av total sykdomsbyrde (x-aksen) og andel av tildeling til nye forskningsprosjekter fra ExtraStiftelsens ordning Forskning 2018 (y-aksen) for de 12 sykdomskategoriene for helseområder. Kategorien Generic/Other er inkludert, men sykdomsbyrde for denne kan ikke estimeres, og settes til 0.

Sammenhengen mellom tildelt sum og sykdomsbyrde i DALYs er illustrert i Figur 5.

Gjennomsnittlig absolutt differanse mellom andel av sykdomsbyrde i DALYs og andel av total bevilgning var 0,06 for både Helse Høst 2017 og Forskning 2018. Differansen mellom andel av sykdomsbyrde i DALYs og andel av bevilgning for sykdomskategoriene varierte fra -0,15 til 0,22 for Helse Høst 2017 og fra -0,10 til 0,18 for Forskning (Tabell 4).

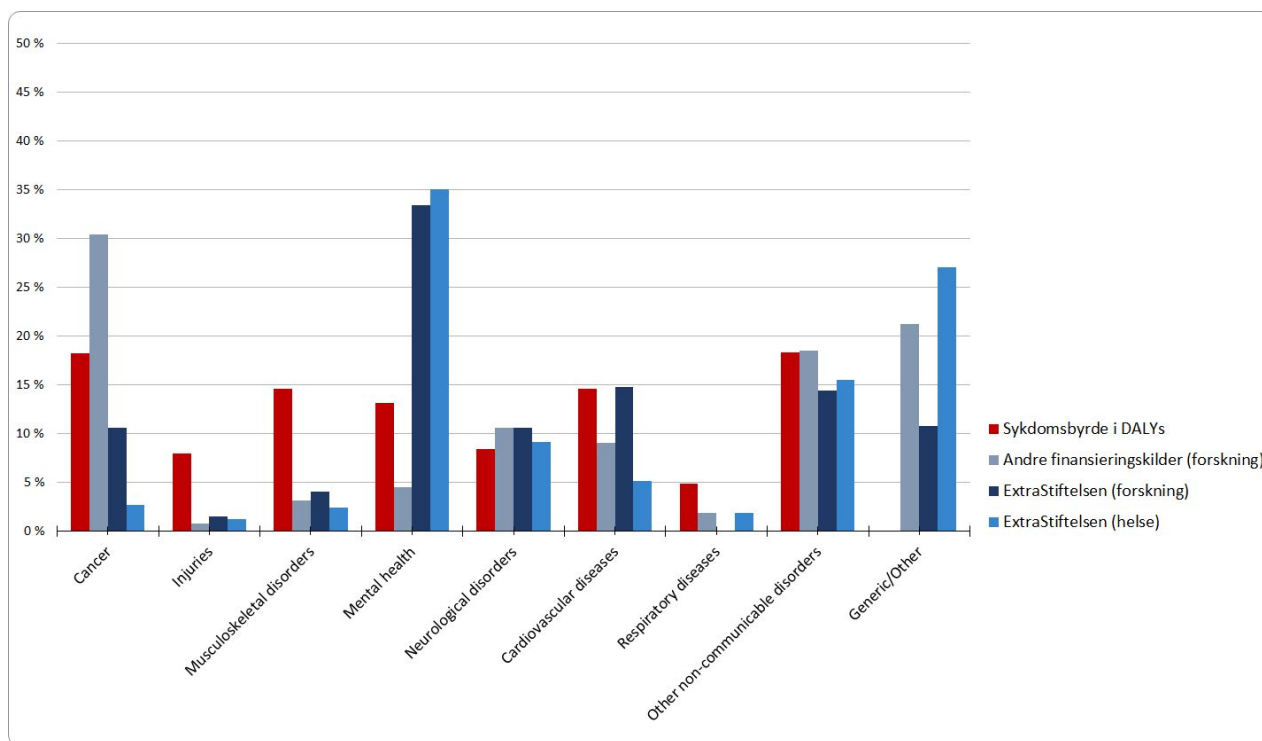
Tabell 4. Avvik mellom andel av sykdomsbyrde i DALYs og andel av tildeling for ordningen Helse Høst 2017 og Forskning 2018. Verdien 0,00 indikerer at andel av sykdomsbyrde er lik andel av finansiering. Negativt fortegn angir at andel av finansiering er lavere enn sykdomsbyrde, mens positivt fortegn angir at andel av finansiering er større enn sykdomsbyrde. Merk at dette kun baserer seg på 140 innvilgede prosjektsøknader i ordningen Helse høst 2017 og 34 innvilgede prosjektsøknader i ordningen Forskning 2018.

HRCS Helsekategori	<i>Differanse mellom andel av sykdomsbyrde i DALYs og andel av tildeling</i>	
	HELSE høst 2017	FORSKNING 2018
Cancer	-0,15	-0,08
Injuries	-0,06	-0,06
Musculoskeletal disorders	-0,12	-0,10
Mental Health	0,22	0,18

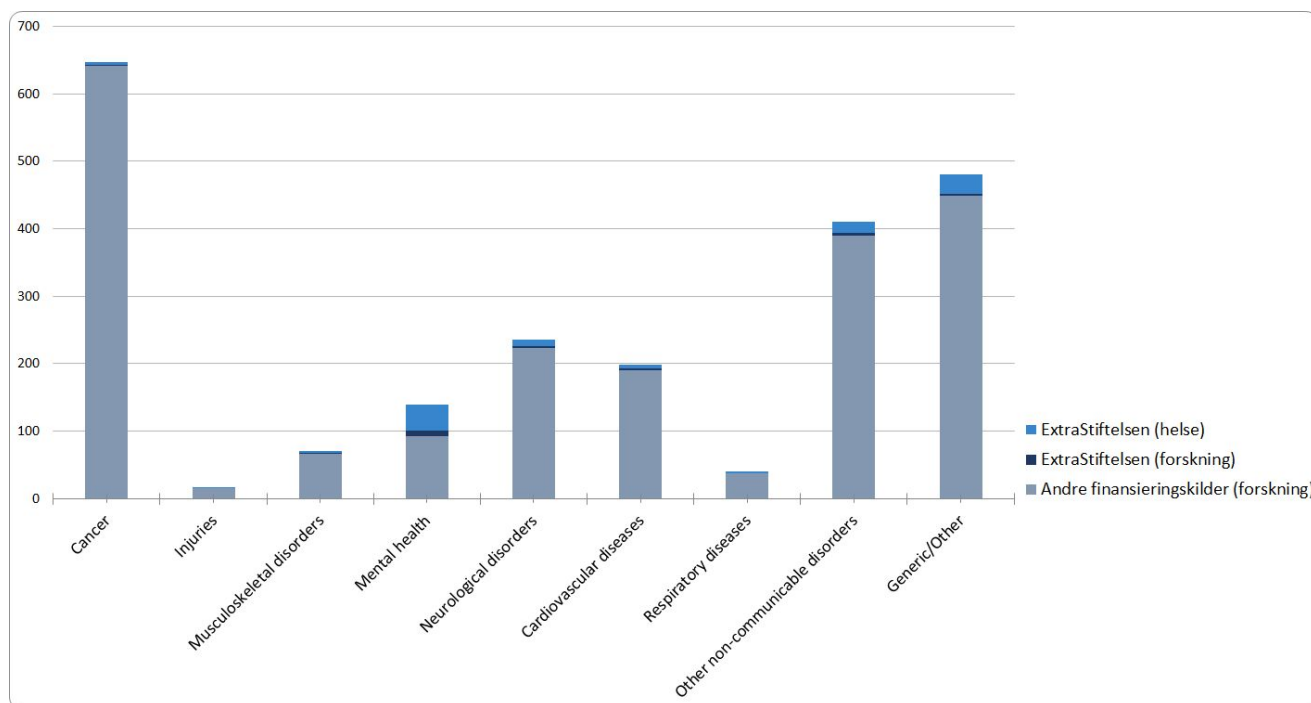
Neurological disorders	0,01	0,02
Reproductive Health and Childbirth	0,01	0,06
Infection	-0,04	-0,03
Cardiovascular diseases	-0,09	-0,00
Respiratory diseases	-0,03	-0,05
Oral and Gastrointestinal diseases	-0,01	0,02
Other non-communicable disorders	0,01	-0,07
Immune, metabolic, endocrine, blood and urogenital diseases	-0,03	0,01
Generic/Other	-	-

4.2.2 ExtraStiftelsen og andre finansierer av forskning

Sammenliknet med andre finansierer av helseforskning finansierer ExtraStiftelsen relativt sett mye til forskning som omhandler psykisk helse og hjerte- og karsykdom (Figur 6). Innen ordningen Helse finansieres, relativt sett, mange generiske helseprosjekter.

Figur 6. Andel av total sykdomsbyrde i DALYs (rød), andel av total bevilgning for hver sykdomskategori fra andre finansierer av helseforskning i 2016 (grå), andel av total bevilgning fra ExtraStiftelsens Forskning 2018 (mørk blå) og andel av total bevilgning fra ExtraStiftelsens Helse høst 2017 (lys blå). Merk at dette kun baserer seg på 140 innvilgede prosjektsøknader i ordningen Helse høst 2017 og 34 innvilgede prosjektsøknader i ordningen Forskning 2018.

Figur 7. Total bevilgning i millioner NOK for hver sykdomskategori fra andre finansører av helseforskning i 2016 (grå), ExtraStiftelsens Forskning 2018 (mørk blå) og ExtraStiftelsens Helse høst 2017 (lys blå). Merk at fordelingen av bevilgning fra ExtraStiftelsens kun baserer seg på 140 innvilgede prosjektsøknader i ordningen Helse høst 2017 og 34 innvilgede prosjektsøknader i ordningen Forskning 2018.

4.3 Kunnskapsproduksjon

ExtraStiftelsen har totalt bevilget prosjektstøtte til 1153 forskningsprosjekter siden 1997.

Per 1.5.2018 var 751 (65%) prosjekter fullført, mens 120 (10%) prosjekter definert å være i avslutningsfasen. Videre var 72 (6%) prosjekter under gjennomføring, og 2 (0%) prosjekter er i ferd med å starte opp. Totalt 57 (5%) av prosjektene som har fått bevilget forskningsmidler fra ExtraStiftelsen var avbrutt av ulike årsaker, og 151 (13%) ble etter innvilgelse likevel ikke igangsatt med midler fra ExtraStiftelsen grunnet dobbeltfinansiering.

ExtraStiftelsen bevilger primært støtte i form av finansiering av forskerstillinger. Informasjon om type stilling mangler for noen av prosjektene, men for 783 prosjekter er det angitt om bevilgningen skal dekke stilling som PhD-stipendiat (78%), postdoktor (21%) eller seniorforsker (1%).

Per 1.5.2018 er 81% av alle innvilgede forskningsprosjekter enten fullførte, i avslutningsfase eller pågående. Totalt 13% av alle prosjekter som ble innvilget, fikk også prosjektstøtte hos andre finansieringskilder (dobbeltfinansiering), og ble følgelig ikke igangsatt med støtte fra ExtraStiftelsen. Kun 5% av alle prosjekter som ExtraStiftelsen har innvilget ble avbrutt, stanset eller ikke igangsatt av andre årsaker.

Dette innebærer at ExtraStiftelsen har bidratt til å utdanne minst 366 forskere gjennom finansiering av PhD-stipender, samt bidratt til at minst 94 forskere har fått muligheten til å videreutvikle sin forskerkompetanse gjennom finansiering av postdoktorstillinger. Totalt estimert antall publiserte vitenskapelige artikler er 2253.

5. Konklusjoner

Siden første tildeling i 1997 har ExtraStiftelsen bevilget 3 956,2 millioner NOK til helseprosjekter og helseforskningsprosjekter i Norge. 6516 helseprosjekter og 1153 helseforskningsprosjekter i Norge har fått støtte.

Historisk sett har ExtraStiftelsen bevilget betydelige summer til prosjekter innen psykisk helse, somatisk helse, bedre levekår, samt tiltak for funksjonshemmede. Innen Helseordningen har prosjekter som omhandler psykisk helse, bedre levekår, og tiltak for funksjonshemmede stått for majoriteten av den totale bevilgningen, mens det innen Forskningsordningen er prosjekter innen somatisk helse som historisk sett har fått innvilget flest prosjekter.

Innføringen av kategoriseringssystemet HRCS for ExtraStiftelsens prosjekter muliggjør sammenligninger mellom våre tildelinger og sykdomsbyrde, samt mellom våre tildelinger og tildelinger fra andre finansiører av helseforskning fra 2017. Når vi kartlegger samvariasjonen mellom tildeling til de ulike sykdomskategoriene og sykdomsbyrde angitt i DALY finner vi en korrelasjon på 0,34 for Helse høst 2017 og 0,45 for Forskning 2018.

Når vi vurderer den totale forskningsbevilgningen i Norge til de ulike sykdomskategoriene, synes spesielt kategoriene skader/ulykker, muskel- og skjelettlidelser og mental helse å være underfinansierte. Sammenliknet med andre finansiører av helseforskning gir ExtraStiftelsens relativt sett mer til prosjekter innen muskel- og skjelett, mental helse og hjerte og kar, og våre tildelinger virker således noe utjevne på skjevhetene mellom finansiering og sykdomsbyrde. Likevel er våre tildelinger små sammenliknet med de andre aktørene, slik at den absolutte effekten er svært begrenset.

De senere år har ExtraStiftelsen rutinemessig kartlagt hvordan midlene fordeles sett opp imot den totale mengden innsendte søknader og ordningenes retninglinjer. Analysene viser at prosjektsøknadene som innvilges ikke avviker fra de som avslås på andre parametre enn søknadens kvalitet vurdert av et eksternt fagutvalg. Dette gir oss grunn til å anta at vi gjennom vår søknadsbehandling i stor grad klarer å identifisere de beste søknadene, uten at forstyrrende elementer påvirker beslutningene i særlig grad.

Av totalt 1153 innvilgede forskningsprosjekter siden 1997 har ExtraStiftelsen per 1.5.2018 751 fullførte forskningsprosjekter, og 192 forskningsprosjekter som er under gjennomføring eller i avslutningsfasen. Stiftelsen har bidratt til et betydelig antall fullførte doktor- eller PhD-grader

og mange postdoktorprosjekter. Det estimerte antallet vitenskapelige publikasjoner som er muliggjort gjennom ExtraStiftelsens forskningsbevilgninger er 2253.

Litteraturliste

1. <https://www.extrastiftelsen.no/statistikk/>
2. https://www.fhi.no/globalassets/dokumenterfiler/rapporter/sykdomsbyrde_i_norge_2015.pdf
3. <https://www.helseomsorg21monitor.no/figur/43?chartType=bar-stacked&Kategori=Helsekategori>
4. <https://hrcsonline.net/>
5. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4256793/>